

עין משפט
נר מצוה

סז:

אלו דברים פרק ששי פסחים

מסורת הש"ס

א א מ"י פ"ג מהלכות
מוסריה פסחה ליה:
ב מ"י פ"ג מהלכות
לעטת ה"ל:
ג מ"י פ"ג מהלכות
מסכת ומושב ה"ל:
ד ב"ד מ"י פ"ג מהלכות
מוסריה פסחה ליה:
ה מ"י פ"ג מהלכות
מקדש ה"ל:
ו י"ג מ"י פ"ג מהלכות
מסכת ומושב ה"ל:

תורה אור השלם

א. א פ"ג בני ישראל
וישלוהו מן המדבר כל
צוהו וכל זב וכל טעם
לקפו:

רבינו הגאון

ושעני להטמאת הוב
בטומאת ערב בטומאת
שרץ אפילו אם ראה
ראה באונס מטמא בטומאת
ערב ולא גרע מקרי.
וכבר הוה דאמר ראה
ראשונה של זב טומאה
באונס. תבאר שרוב חמור
שרץ טמא שרץ שנתבאר
מטמא מת. ועל זה אמר
יאמר טמא נפש ואל יאמר
זב. וכן עוד דמיא זב
משלח מצורע לא כל שכן
ככלל מצורע חמור טמא.
מאי חמורה המצורע טמא
שכן מצורע טעון מריעה
והוא מריעה בגורו
ואשר בתשי"ט. שאמר
וישן מחוץ לאהל ואין
אהלו אלא אשתי נשמה
שבו לכס לאהליכם וכן
מריעה כמסקין. אדרבה
זב חמור שכן מטמא
משכב ומשכב וכלי חרס
בדיעבד מה שאין כן
במצורע. ושעני מכלל זב
אחא מריעה בעל קרי
שעניה טומאת יוצא
מטמא. ומכלל קרי מצורע
חמור. שכן טעון מריעה
ופרימה ואשר בתשי"ט
הטמא. ואחא בעל קרי
חמור שטמא כמשהו
מה שאין כן במצורע
שטמא. אינו מטמא
אלא בכנסי דתנן גופה
כבר בנרסה הנרס הקולף
מורע בסיקס הנרס חשע
עושה סיקס עושה ארבע
שעניה מטמא ליו שעוה.
זב נמי כו' נתן דאמר
זב צריך בחתימה ש
האמה ובעל קרי איתקש
לזב. מכלל זב קא מתירי
לשילוח מן המתנה כו'.
אמרינן ודי יתרה שפיר
קאמר ליה ר"ש דלא צריכין
ליחייבי ליה שילש מתנה
מולא ישימא את המתנה.
דהא מושיחו מן המתנה
קא מריבית ליה. אמר לך
ר' יהודה האי שישלוהו
מן המתנה מיבעי ליה
לדחויי ר' אליעזר אומר
יכול דחקו זבין ומצורעין
ונכנסו לעזרה פסחא
בטומאת חמור טמא
תלי וישלוהו מן המדבר
כל זב וכל טעם לקפו:
במדרב"ה

כי האי גוונא זב נמי טמאי כטמאי באונס. תימה לרשב"א אחמי שרץ חמור שטמא כבעדשה מה שאין כן כזב דכ"ר נתן מוקמי לה דבעי חתימת פי האמה דהו טפי לפילו מכנגרם כדמוכח כמאן ואר"י דאם היו מפורין העדשה יהיה יותר מחתימת פי האמה ומגרם דומק ונראה לתרץ דליכא למימר טמא מת יוכיח דכתיב וכי שרץ כמקור ארצה בעל קרי חמור שכן מטמא כמשהו לא שרץ טמא מת יוכיח דהא אין משולח אלא חוץ למתנה אחת ועם רוצה שיהא מצורע משתלח חוץ לשתי ממות כבעל קרי:

שבן טעון פריעה ופריעה. תימה לר"י אמאי לא קאמר נמי שכן מטמא כביאה הנא אל האהל: ואסור בתשי"ט המטה. כמאן דלמר כפ"ק דמ"ק (ד' ז'): דמחלט אסור בתשי"ט המטה: שבן עושה משכב ומושב. פירש בקונטרס דהא דמיא כמ"כ דמצורע עושה משכב ומושב ולא לטמא אדם ונגדים * אלא לטמא אולכין ומשקין אכלי ליכא למימר דהא מיירי במצורע מימי ספרו דלמי עושה משכב ומושב כדקמי בדיחא כמ"כ דהא אמר הכה למשולח חוץ לג' ממות ובשילהי מסכת נגעים (פ"ד מ"ג) תנן דבימי ספרו הוה טמא שרץ אלא אינו משולח אפי' חוץ למתנה ליה והא דקמי נמי התם וכנס לפנים מן המתנה לאו דוקא לפנים מן המתנה ועוד דמסיק הכה שכן טעון פריעה משה מטמאי"ה דמיא כמ"כ דהא אמר זב חמור שכן מטמא משכב ומשכב וכלי חרס בדיעבד מה שאין כן במצורע. ושעני מכלל זב אחא מריעה בעל קרי שעניה טומאת יוצא מטמא. ומכלל קרי מצורע חמור. שכן טעון מריעה ופרימה ואשר בתשי"ט הטמא. ואחא בעל קרי חמור שטמא כמשהו מה שאין כן במצורע שטמא. אינו מטמא אלא בכנסי דתנן גופה כבר בנרסה הנרס הקולף מורע בסיקס הנרס חשע עושה סיקס עושה ארבע שעניה מטמא ליו שעוה. זב נמי כו' נתן דאמר זב צריך בחתימה ש האמה ובעל קרי איתקש לזב. מכלל זב קא מתירי לשילוח מן המתנה כו'. אמרינן ודי יתרה שפיר קאמר ליה ר"ש דלא צריכין ליחייבי ליה שילש מתנה מולא ישימא את המתנה. דהא מושיחו מן המתנה קא מריבית ליה. אמר לך ר' יהודה האי שישלוהו מן המתנה מיבעי ליה לדחויי ר' אליעזר אומר יכול דחקו זבין ומצורעין ונכנסו לעזרה פסחא בטומאת חמור טמא תלי וישלוהו מן המדבר כל זב וכל טעם לקפו: בשעה שטמאי מותים משתלחין זבין ומצורעין משתלחין אין טמאי מותים משתלחין אין זבין ומצורעין משתלחין אמר מר זב וכל זב לרבו' בעל קרי מסייע ליה לר' יוחנן "דא"ר יוחנן מחילות לא נתקדשו * ובעל קרי משתלח שרץ לשתי מחנות מיתבי * ובעל קרי כמגע שרץ מאי לאו למחנותם לא לטומאתם לטומאת הא טומאת ערב כתיב ביה והאי טומאת ערב כתיב ביה אלא לאו למחנותם לא לעולם לטומאתם והא קמשמע לן דבעל קרי כמגע שרץ ימה מגע שרץ כמטמא באונס אף בעל קרי כמטמא באונס מיתבי בועל

זב נמי מטמא באונס. כגון כרציה ראשונה שאין בה אלא טומאת ערב דלימקש לשכנת זרע דכתיב (ויקרא טו) זאת מורת הזב ושרא תלא ממנו שכבת זרע והיינו רציה ראשונה ללא מנה ביה כהלי קרא אלא חדא זיבה דאולכין כמר מניינא דקרא כדאמרין כמנייה (ד' ת.) מנה הכמוז שמים וקראו טמא כו': מטמא באונס. מהאי היקש גופיה נפקא ליה לרב הונא מה קרי מטמא באונס אס ראה מחמת רוב מאלל ומשפח דגבי קרי לא כתיב מיעוטא אף רציה ראשונה של זב מטמאה באונס. וזב דומה לזכין ביה המזרחת שכבת זרע דומה לזכין ביה שאינה מזרחת: פריעה. פריעה הראש גידול שיער: פריעה. כנגדים: ואסור כפשיטא הפסח. כדכתיב (ויקרא ד') ישב מחוץ לאהלו ואין אהלו אלא אשמו. למאן דלמר כמגע קטן (ד' ז'): ק"ו לימי חלטו איכא חומרא טובה ולמאן דלמר ימי ספרו דוקא אפי' חומרא מיהא היא דלילו זב לא מתקרי מידי בתשי"ט: זב עושה משכב ומושב אז הטומאה לטמא אדם ונגדים שעליו אפי' שלא נגעו הנגדים כמגע אכל מצורע אפי' דמיא כמ"כ דמצורע עושה משכב ומושב ולא לטמא אדם ונגדים כהניס"ט עושה משכב ומושב לאו אכל הטומאה לטמא אדם ונגדים אלא לטמא אולכין ומשקין: ומטמא כלי חרס כסיט. כדכתיב (ויקרא טו) וכלי חרס אשר יגע בו הזב ישכר ומניא כמורת כהניס"ט יכול אפילו נגע בו הזב מאחוריו יהא טמא תלמוד לומר אשר יגע בו והלן הוא אומר אשר מנושל ביוס מה זו האמור להלן מאחוריו אף זו האמור כאן אינו משלח כמגע אלא מאחוריו אס כן מאחר שטמא שטמא אהו מאחוריו מה ת"ל אשר יגע בו פירוש ומה הלן זו ומה הוסף זו ככלי חרס בטומאת הזב כמשאר טומאות כמגעו שהוא ככלי חרס הוה אמר ר' יוחנן: ומשני זב וכל זב לרבות קרי. כז

הגהות הב"ח

(א) ר"ש ד"ה מחילתו כ"ב
ש"י ס"פ טעם נולד כרשי:
(ב) ר"ש ד"ה חרס וכו'
כפ"ק כ"ב ד' ר' יע"ש
מתוס' ד"ה סיפא:

גליון הש"ס

נמי כ"ב ל"ה ר"ה פ"י
שכח מ' ע"ה חרשי שכן
טמאה: חרש"ה ר"ה שכן
עושה וכו' אמר ללשון
אביהו. יע"י יומא א' ע"ב
מחתי' שטמא: מנייה מ
ע"ה חרשי ומה מצורע
נדה נ"ד ע"ב חרשי יבול:

הגהות הגר"א

[א] נמי שכן מטמא משכב
ומושב ומטמא כלי. כ"ב
הרמב"ם וכל הנלוים אל
גרסו משכב ומושב אלא
שכן מטמא כלי חרס כו':

מוסף רש"י

ראיה ראשונה שזב
מטמא באונס. אחיה
טומאה קלה האמרה כה,
מגע וטומאה ערב ספר
ולהטמא לטמא לטמא ספר
גמור. וזה דכתיב משכב
ולא מחמת אונס. על
כך קרי חרשי שיהי כמתי
כמה קרי אלא אפלויה.
דהא דלימקש לשכנת זרע
כדכתיב (ויקרא טו) זאת
מורת הזב ושרא תלא
ממנו ממנו שכבת זרע
וכתיב (ויקרא טו) וכלי
חרס אשר יגע בו הזב
ישכר ומניא כמורת כהניס"ט
יכול אפילו נגע בו הזב
מאחוריו יהא טמא תלמוד
לומר אשר יגע בו והלן
הוא אומר אשר מנושל
ביוס מה זו האמור להלן
מאחוריו אף זו האמור
כאן אינו משלח כמגע
אלא מאחוריו אס כן
מאחר שטמא שטמא
אהו מאחוריו מה ת"ל
אשר יגע בו פירוש ומה
הלן זו ומה הוסף זו
ככלי חרס בטומאת
הזב כמשאר טומאות
כמגעו שהוא ככלי חרס
הוה אמר ר' יוחנן: ומשני
זב וכל זב לרבות קרי.
כז

וכיון דאיתרבי בעל קרי לשתלח חוץ לשתי מחנות לא איתרבי מצורע דחמור מבעל קרי: ופרכינן מאי חומרא כדאמרן. וכיון דלא איתרבי וכתיבה רחמנא ליתן לו מתנה שלישית אדרבה כו': כמשהו. כעין חרול ופסחות מאלן כמפכת נדה (ד' ז'): ומצורע שיעורו כגריס כמורת כהניס"ט: כחתימה פי האמה. כד' סמימת נקב פי אמתו וילף לה מהחתיים כשרו את זב וכו' (ויקרא טו) כמפכת נדה (מג.): ואיתקש בעל קרי לזב. כדכתיב זאת תהיה מורת הזב ואשר תלא ממנו שכבת זרע (ויקרא טו) מה זב צריך כחתימת פי האמה אף בעל קרי. אלא מצורע מורה דאלף ליה פירכה דכל שהוא כלי איתרבי ליתן לו מתנה שלישית: וכל. כדכתיב גבי מצורע מאי (כל) מרבי גבי דין מצורע: שפיר קאמר ר' שמעון. דמסיק ליה מההוא קרא דין שילוחין ולמה לי קרא אחרינא: הווא. זרוע וזב לכדריי אליעזר אחי לאקשיניהו לטמא מת לפוטרו מן היכרת כפסחא הנא בטומאה ואע"ג דלא איתרבי ליה לכתחלה כגיבית מקדש: אין טמאי מסיס משלחין. כגון פסחא הנא בטומאה דאיתרבו (ט) טמאי מתים לכתחלה כשרוב הניבור טמאי מתים כדכתיב איש וכו' כללעיל (טו): כשמעתי: אין זבין ומצורעין משלחין. שילוחן הראשון ככרת ומיהו לכתחלה לא איתרבו דהא טמא נפש גלי רחמנא דלפין ציבור נדחין הא כשאר טומאות נדחין מיהו אחי היקשא לפוטרין מן היכרת: מחילות (ב) לא נקדשו. הני מרתי מיני שמעינהו כי הדדי מרביה וכו' הדדי אמרינהו מחילות ומעורות שלמתה העורה לא נקדשו כקדשת עורה: ובעל קרי משלח כו'. והיינו ככרייתא דהא איתקש לזב: לעומאתן. דלפין טמא שבעה כזב ועומתה כרייתא טומאה ערב כדריי כתיב ביה. כי תלא ממנו שכבת זרע ורחץ זבול

במעט חוץ לשתי מחנות כמו זבין. ומתבאר עליה מיהא דתנן בסוף מס' זבין בעל קרי כמגע שרץ מאי לאו למחנות מה טמא שרץ חוץ למחנה אחת כמטא מה אף בעל קרי חוץ למחנה אחת. קשיא לר' יוחנן דאמר חוץ לשתי מחנות. ומשני לאו למחנות איתקש אלא לטומאתן וכלי לטמא שרץ מה טמא שרץ אפי' באונס טמא אף בעל קרי אס ראה קרי באונס מטמא.